

R E G É L Ő.

PESTEN Vasárnap November 24^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csütörtökön: Fél évi díja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válhatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Karpat völgye. *(Folytatás.)*

Most már széjjel oszlott az ifiak és férjfiak serege, hogy a' szántó vasból kardot köszörülhessen, 's pihent fegyvereit fényesekké dörgölvén magát az indulásra készen tartsa. Az öreg Menyhard pedig a' könnyezésig megindulva folytatta, ekkép szavait mellette álló leányához: „Háború fogja pusztítani szegény hazánkat jó Ilkám! 's egy napot se mondhatunk mienknek; bizonytalan minden óra, minden perc: de nem halhat-meg a' vén apa nyugalommal, ha legdrágább kincsét, egyetlen leányát bátorságban, hű védelem, erős hatalmas férjfiú szárnyai alatt nem tudja 's látja. Töltsd-be jó leányom e' végső kívánságomat 's nincs többé mit kérnem ez életben; nyugodtan hunyom-be ekkor fáradt szemeimet.“ Így szólt reszkető hangon, a' sirásig ellágyulva, 's a' mellette álló barna ifiat leányához vezetvén kezeiket egybe tevén 's még egy kérő pillanatot vetvén leányára a' párt magánosan hagyta. A' barna ifiú; Deső a' környéknek leg-gazdagabb Nemese, égő szemekkel közelite a' menykötől ütött lánykához; örömmel nézte végig ingerlő kecsseit, feszült kebeléből szerelem-vallás ömledett, 's fekete szeméből szive lángja lobogott. A' reszkető leány még egyszer tekintett szeretett öreg apja után, még egy sohajtást szentelt Kálmánja emlékének — 's elfogadta, a' nyájas, az esdeklő ifiú kezét.

5.

A' magános völgy, Kálmán lakja, se maradt a' háború híretől üres; 's a' különben is nyughatatlan, elégedetlen ifiú szívében harczvágy ébredt-fel; égett a' veszedelmekből új

veszedelmekbe rohanni, 's magának hősi tetteivel hirt és nevet, becsületet és gazdagságot szerevezve Ilkát, az édes felejtethlent, megérdemelhetni. Gergely meg- megölelte hadba menendő fiját, kit ha egyszer karjai közül elereszt, többé láthatni nem reménylett; de hazafiúi érzete győzött az atyai nyájasságon, 's nem tartoztatta a' láng lelkűt. — Dagadt kebelével fogta markába fegyvereit az ifiú, hallgatva ölelte vén apját, közel volt a' zokogáshoz, de férjfiásan öszve szedte magát, 's elrohant a' siró öreg karjai közül.

A' kisdéd falun átvezetett utja. Hajnal volt, 's a' kelő nap alig hintette első sugarait a' szürkülő hegyekre, csak az ébrékeny kakas kukorított, midőn szívére nyomult vérrel 's dobogó kebelével a' nemes-telek zárt kapuji előtt elhaladt. „Ben eped értem hű Ilkám keményszívű apja körében — gondolá — 's mosolyog; bár könnyezne inkább! — Isten hozzátok hegyeim, ti hűs magányok, hol lelkem ifiúi álmak szárnyán repkedni szokott: Isten hozzád boldog telek, képzeitem nyugvó pontja! légy végtére köszöntve tőlem; ez az utolsó sohajtás, melly hév szivemből ablakidra lebeg. — Vidd, ó szellő, vidd keblére, ha még ágyában pihen, bucsú csókomat, mellyet személyesen ajkára nyomni tilt a' végzet.“ Így rebegett, búsan terjeszté-ki karjait a' pihenő ház felé, mintha azt mindennel, mit magába rejt, ölelni akarná, 's valamennyire elvadulva rohant odább. Ugy tetszett, szerető Ilkája panaszát hozta felé a' szél, 's az ablakból lebegő jel lengett utána végbucsút. Kimondhatlan keserűség rágott szíve gyökerén.

6.

Ment tehát, merre utja vezette, 's örökké szerelmi képeivel mulatván nem szált lelkére unalom. Ilka képét látta a' szeleken lengeni; az ég kék bársonyát prémező ezüst habos felhők csak az ő képét rajzolák-le; ha hajnal pirkadt, piruló arczát juttatta eszébe; ha az estve leszált, lángszemeit kereste-ki a' csillagseregben. Könnyragyogó szemmel nézett-fel, 's lelkesedve rebegette-ki ilyenkor a' néma éjbe:

Ezer csillag hint fény sugarát az égen

Mind szép, 's mosolyg a' bús vándor szemébe:

De én csak egyre sohajtok már régen

Csak egy sugárzik sorsom éjlebe.

Te, kit tanúul hű szerelmünk kére,
 Midőn dicsőültünk egymást ölelve
 'S költsön szerelmi 'idvességgel telve,
 Te légy örökké lépteim vezére!

Már könnyülök, — már érzem ihleted
 Nem rág e' szíven több keservi bú
 Nem változó ő, mint te hű tanú
 'S szerelmet int reám tekinteted.

Örök mint e' csillag 's helyéből változni nem tud; mint az ég boltja soha nem roskad-le helyéből: úgy örök e' szerelem, melly ég keblemben irántad, 's hűségem változhatlan, mint érczhegyeink. „Hajh! ezeket mind viszonoztad édes Ilkám! de megtartod-e, a' mit ígértél?“ — Így sohajtott, 's im egy csillag esett-le az égi mezőkről, és egy szikladarab a' szomszéd hegyoromról ezer évű társait elhagyva rohant-le a' mélységbe. — Rossz jelek ó szerető! — Kálmán megdöbbsent, 's borzadva folytatta utját.

7.

Napok multak, 's néhány hajnal néhány éjt kergetett-el, mikor a' célra ért, 's bajtársainál a' haza védelmére felgyülekezett nemesség közt állott. A' vezér örömmel látta a' szép ifiat, 's csak illyeket kívánt, hogy az óriási erőnek ellent álhasson. — A' katonák fűben heverve, tölt kulaes és jó tűz mellett beszélgettek a' leendő csatákról, 's ohajtva látszottak várni, hogy buzgányaikat felemelhessék, 's iverket használhassák: Kálmán pedig a' zajos seregtől magát elvonva csak haza gondolt, csak haza álmodott.

Itt érte füleit azon kinos hír, hogy Menyharnak szép leánya Deső ur hölgye lett. Szinte elpattant keble e' halomásra; eltűnt ah! örökre eltűnt tőle az életnek nyájas angyala, az éltető remény. Így tiporja-le gyakran a' kegyetlen végzet sziveink legszebb érzeteit, 's illy hamar bizza kéjbe merült lelkinket a' bú jeges fogára! Nem sirt, nem epedt ő; hanem vad 's borzasztó némaságba merülve öszve szorította ökleit, 's merevén szemmel nézett-ki az éji homályba. Szíve üres levén az egész természetet üresnek, kietlennek találta. Hijába nevetett rá az ezüst hold; hijába lengette fűrtjeit az enyhe szellő: szép almaiból számkivetve, a' valósnak jég-karjai közé taszítva jajt kialtott-ki az éjbe és

szinte őröngés ragadta-meg bősziült lelkét. — Első fájdalomának vadsága enyhülvén szíve látszólag eltompult 's érzéktelen dült a' földre. Csak harez-vágy, csak halál-vágy volt az egy érzet, melyet keblében lenni tudott.

8.

Felviradt a' véres hajnal, az ütközet félelmes napja, melly olly sok halált vala kiosztandó; a' sereg hadi rendbe állott nem rendülve a' száz annyi ellenség tekintetén. Deső osztályában vala Kálmánnak kimutatva a' hely, hol bajnoki tüzének első próbájit hebizonyítsa. — Már készült 's mozgott a' két szemközt állított és csak a' folyó által választott sereg; paizsok 's érczfegyverek éle tündöklött elő a' katonák fejei felett, 's játszott a' nap sugarával; haragra tüzelt a' lelkeket ébresztő ércztrombita, 's haragos zaj támadt a' sorokon. — Elkezdődött a' fekete emlékü, gyászos sajoí ütközet, melly hazánkat kevés hiján végveszélybe dönté. A' Tatárok számtalan sokasága ázsiai népeknek saját hadi ravaszsággal kerülte-meg a' magyar tábort, 's mielőtt ez a' fenegető veszélyt észre vehette volna, el volt minden ut zárva a' szabadulhatásra. A' kilőtt nyilak sűrűsége elfogta az eget, 's az égről tündöklő napfényt. Nem használt itt semmi bátorság, semmi vitézi erő és tűz; el kellett veszni a' veszélyes helyzetben! Azonban a' fortélyos ellenség készakarva utat nyitott a' szabadulásra, 's az alkalomnak örülő magyar sereg sietett a' résen kitörni; rend nélkül, tolongva szaladt minden, ki mozoghatott, 's a' tolongó sereg Kálmánt is magával ragadta. A' seregnek fele része kibocsáttatván annál bizonyosabb volt a' többieknek veszedelme; mert most a' ravasz Tatár bezárván az önként csinált rést, a' többit egy főig leölte. *(Folyt. köv.)*

II. NÉPISMERTETÉS.

Angoly élet Indiában.

Az asszonyok foglalatosságaik, mulatságaik, és házi életök. Nem kis feladás az europai asszonyoknak, kik forró éghajlat alatt élnek, a' hevesebb világrészekben foglalatosságot kigondolni, hogy unalmokat elűzzék, ha különben az unalomba halni nem akarnak: minthogy mind azon kézi foglalatosságaikról,

mellyeket otthon üztek, Indiában p. o. le kell mondaniok. Főképp hibázik nekik ama kis tárgyaknak és ügyeske eszközöknek egész serege, mellyek egy Europainé asztalkáját ellepik, 's azok nélkül el nem lehet; de maga ama viszontagos dologra nógatás, melly társalkodási életünkben barát-nék közt mindig divatozik, itt végképpen hibázik. Egyike sincs itt divatban ama számos és sokféle látogatásoknak, mellyek asszonyainkat egymás közt szüntelen kapcsolatban tartják; nem látni itt fiatal leánysereget a' dolgozó-asztal körül ülni, 's egymással a' tö-művészetben versenyezni: mert a' rekkenő forróság minden munkára tehetetlenné teszi őket. A' Peunkah egy a' szoba padlázatáról lefüggő iszonyú legyező — hasonlólag igen hátráltatja őket; mert e' nélkül a' rekkenő hevet lehetetlen kiállni; már ha ezzel a' legyezést elkezdi, akkor minden nemű könnyű tárgyat nehezékkal kell erősíteni, különben az egész podgyász a' szoba négy szegleteiben keresne menedéket. Már most képzelje magának a' jámbor keresztény ember, milly iszonyú boszorkodással járna ez! 's az ehhez még járuló tikkasztó forróság, és a' Moskitóknak örökös csipése bizony nagyon jó kedvűvé teheti az embert, 's akkor legyen valakinek kedve dolgozni! A' tespédezésnek még is legnagyobb okát csak ugyan abban kell keresni, hogy a' nőnem egymással ritkán társalkodik; mert, kivevén az etiquette-ből tett látogatásokat itt senki egymást meg nem látogatja. Reggeli látogatásra pedig csak a' férfiak mennek, kik naponként házról házra járnak, 's olly csüggedhetlenséget fejtenek ki, melly magát a' légmérőt is (barometer) szégyenben hagyja.

A' dolog illy állapotja mellett azt hinné az ember, hogy itt a' társalkodási miveltségnek magosbra kell emelkednie, mint ott, hol tö és gyűszű, varrás és himzés teszik a' beszéd örökös tárgyát, 's az elmellőzhetlen harisnya valamennyi gondolatokat szemeibe (Maschen) besző, beköt: de a' dolog ellenkezőleg áll; mert minél kevesbet beszélnek a' tárgyakról, annál inkább értekeznek a' személyekről elannyira, hogy a' nyelvelés mesterségében habozás nélkül legügyesebbeknek tarthatni őket. E' mellett be van bizonyítva, hogy a' férfiak, fiatalok úgy mint öregek, nők úgy mint nőtelenek az anyám-asszony beszédjének

legnagyobb terjesztőji, kidobolóji; nekik köszönnek a' dá-
mák minden ujságot, mellyek akár négy fal közt akár
nyilván történtek; ők legott tudják, ha valahol per vagy
pattogás volt, és szörén szálán előre tudják mondani, minő
vége lesz; ők figyelmes szemmel tartanak mindent, mi a'
házakban történik, 's el nem mulasztják mind ezekről a' szom-
széd familiákat hiven tudósítani; de arról se feledkeznek-
meg soha-is, hogy minden tudósításnak egy, a' mint nekik
tetszik, szinecskét adjanak, az esetet megtoldásaikkal kifí-
nomítsák, 's a' hol szükséges, hogy hatása legyen, találós
elméjek szüleményeikkel megajándékozzák. Nem is átalják
ezen kellemes urak egész komolysággal holmi apróságokban
foglalatoskodni, mellyek különben mindig csak az asszo-
nyok körébe tartoztak; ők legnagyobb alapossággal meritik-
ki ismerő és ítélő tehetségeiket a' fodrok és ruha-girlan-
dok, a' selyem hajfűrt és kenőcs, 's a' toilette számíthat-
lan foglalatjai felett a' fésűtől kezdve a' harisnya kötőig.
Jaj azon szerencsétlen asszonynak vagy leánynak, ki ha
csak kevéssé is szembetűnő divatot hozna-fel! valamennyi
elméncz-nyilak legott reá repülnek, valamennyi nyelvek
kétszeres mozgásba jönnek. A' legszebb leányok, kik elő-
szer jelennek-meg valamelly báltan, mindig ülve marad-
nak; mert egyik uracs se bátorkodik őt, kít annyiszor olly
kegyetlenül nyelvelt már meg, tánczra hívni; legyen bár
ruhája London első diszvarrónéjától-is készítve, még is szá-
mtalan okot fognak találni, hogy azt elcsigázottnak nevez-
hessék; 's ha csak ugyan lassanként megalázzák magokat,
és a' ruhát utánozzák, még-is „nincs valami kedvetlenebb
dolog, mint valami ujat és idegent akaratkok ellen
befogadni.“ *(Végzet következik.)*

III. JELES MONDÁS.

Élet vezérei.

Két őrlélek van, melly téged az életen átvisz,
Boldog, ha mindkettő nyújtja baráti kezét.
Egyike vídám játékkal rövidíti az útát,
Karján könnyebb lesz sors neked és hivatal.
Nyájas enyelgéssel vezet a' rémtorku nyiláshoz
Mellyen túl az örök lét csuda tengere van.

Némán és komolyan fogad itt a' másika téged,
 'S Enczeladus-karral túl ragad a' vad ürön.
 Egynek ajánlani óvd magad! e' végsőre szerencséd
 Földi! ne bíz soha is, 's arra ne érdemedet.

Schiller után S z e n v e y.

Aphorismák Erdélyből. Szorosan szabd minden tetteidet a' magad elejébe tett törvényekhez, 's áthágni azoknak csak egyikét is tartsd az értelem fő megsértésének.

Ha meglegedés fészkel szivedbe, és szent megnyugvás lelkedb, akkor mint embernek elég nagy a' szerencséd.

írtj. T h o r o c z k a y László.

IV. K Ö L T É S Z E T.

Az Élet.

„Ifju tavasz virul, a' ligetek
 Árnyin zeng a' csalogán,
 Kis Zefírek repülök veletek
 Szögsemű Czidlim után.“
 Igy a' vándor; ő hivére
 Rá talál, de édenére
 Búja zordon télt lehelt
 Ah! mert Czidli mást ölelt.
 „Hő nap omol-le sugáiraival
 Bágyaszt, 's már csüggendezek;
 Majd szelid estve jön árnyaival,
 Célra segítnek ezek.“
 Igy a' vándor; ám de vészt hoz
 Sorsa, hogy hűs alkonyathoz
 Napja elközelgete,
 Álremény, mit kergete.
 „Szél zuhog, a' csere hull, levele
 Zörren, 's el disztelenül
 Tél jön, a' munka nyugalma, vele
 Béke világa derül.“
 Igy a' vándor; ő setétes
 Pályán vár, remény, a' kétes
 Bizodalmak istene
 Most is még csak mindene.

Á n g y á n Mihály.

Kérelem és Igéret.

(Zsófihoz.)

Itt a' csendes kis magányban
 Szivem minden érzetén,
 Mell dobogva, esdekelve
 Tőled egyet kérek én:
 Lányka édes! adj szerelmet
 Csak parányit adj nekem,
 Akkor akkor szebb valókat
 'S mennyeket nyer érzetem.
 Csak parányit nyujtánál;
 Én meg néked esküt adnék
 Esküvés oltárinál!
 Esküt adnék — olyan esküt,
 Melly örökre lenne hív,
 Érted élnék, érted halnék,
 Mig csak bennem verne sziv.

P a p s z t.

V. VILÁGI TELEGRAF.

Salto mortale Bizonyos Bernard Franczia a' bagnérei fürdőekben mulatván, minap minden jelenlevő vendégeket magához vendégségre hívott-meg, mellyet „Pic du midi“ hegynek legmagasb csúcsán vala adandó. A' meghívó billet, minekutána valamennyi adandó vigaságokat elszámálána, így végződék: „Be-fejezésül a' vendégség hőse a' hegycsúcsról le fog ugrani, minthogy valamennyi reményei egy mód nélkül kedvező hazassági tervnek semmivé léte által füstbe oszlottak, 's ő a' más világra vezető utra

számos és vidám társaság kíséretében akarna lépni. A' vendégek egyébiránt igen-igen kéretnek, hogy neki ez utolsó tiszteletet megadják, mintan szabad leszen kinek kinek tetszése szerint oda menni, hova neki tetszeni fog." A' vendégség, későbbi tudósítások szerint, csakugyan meg is történt, de az ugrás abba maradt, mert a' hősnek atyjafiai módot találtak annak elhárítására, 's a' vendéglőnek is későbben elment kedve a' veszedelmes salto mortale-szökésre.

Paukers Karolina gyorsfutóné Pétervárából Velen-czébe megérkezett, 's a' mult hó 13-án az ugy nevezett közönséges kertekben egy nagy futási előadást nyitott-meg. Futása egy 700 lépésnyi körpályán történt, melyet ő kezén 's lábán meglánczolta 30 perczek alatt tizszer futott-meg! A' látni vágyók serege az ezen városnak még idegen tüneményre mód nélkül számos 's a' tetszés, mint hogy a' lábvirtuosné feladását pontosan megfejté, zajos volt. Ő innét egész olasz országot szándékozik meglátogatni, 's legelőbb Veronába menend.

VI. KÜLÖNFÉLE.

Benserade. Epernon herceget udvari bolondja Benserade egykor igen goromba tréfával illetvén ettől hirtelen haragjában néhány érzékeny ütlekkel utasították vissza a' tisztelet korlátjai közé. — Ezen dorgálás érzékeny következése miatt néhány nap után botjának segedelmével jelen-meg Benserade a' hercegi udvarnál. — Egy czinkos udvari ember tudván a' történt dolgot, azt a' hercegnének megsugta. — A' hercegné közelítvén Benserade-hoz kérdezé, ha köszvényben szenvedne-e. — Igen bizony felséges hercegné, — felele az udvari bolond — ugyan ez az oka, hogy bottal kell lépéseimet támogatni. — „Nem ugy van biz a' dolog, — közbe szól az udvarnok — Benserade hasonlít olyan martyr-hoz, kit mindenkor ugyan azon szerszámmal szoktak lefesteni, mellyel valaha kinoztattott.

Francia festészet. A' francia iskolának festményei a' florentzi museumban valóban eredeti bélyeget viselnek. Ezek valamennyi bibliai személyeket az új világ izléséhez 's divatjához szabják, 's munkájoknak egy bizonyos air noble-t (nemes tekintetet) adni fő törekvésük. Vouet arkangyala midőn, a' boldogságos szüzet idvezli, ugy látszik, mintha csak ezt mondaná: „Madame! j'ai l'honneur de vous annoncer.“ (Asszonyom! van szerencsém kegyedet értesíteni.)

Csere-rejtvény.

Hat betű.

1. 2. 5. Akkor monded, midőn ohajtasz.
3. 4. 5. A' holtak emlékére tartasz.
1. 2. 5. 4. Rang, gróf és hercegek között.
1. 4. 5. Italra jó bú-gond fölött.
3. 2. 1. 4. 5. Ország védelme, nagy sereg;
Közötte dárda, kard pereg.
1. 2. 3. 4. 5. Ki ilyen, az nem fél soha.
2. 5. Sebes folyó hullámszata.
3. 2. 5. Pénz, jószág, és könyv rakhelye.
1. 6. 3. 4. 5. Illyen, kinek bősze kebele.
1. 4. 5. Sétálni férj jár vele.
1. 2. 3. 4. 5. 6. Magyar herceg, 's lengyel király.

Tovább kifejteni — rajtad áll.

Muki.

Előbbi rejtvény: Tizenketten.

Szerkezi Róthkrepfi Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612.